

فاجعه انسانی در بطن یک باد

«هایان» یک طوفان، ۱۰هزار کشته

نسیمی آرام می وزدا انگل سرانگستان باد، آرام روی صورتت گسیده می شدود و نوازشت می کند غرق می شدوی در خیا الات و روباهایستا امالگار چیری آن برموتر، در جریان است نسیم، باد می شود و باد خشمی داد و هسیاس می کند این باد سرانگستان آرام و نوازشگرش، کم کم مشتشده انگار باشاید چیزی بیش از آن

همیشه این طور است. همه چیز از یک نسیم آغاز مىشــُود. اولشُ بَاد مىافتد لاى مُوْها. زلف را سوارُ مى كند روى موج عبورش و ســر زلف را پريشــان مى كند روى أسمان.امابعداناگهان بر جنب وجوشى نامرئى افزوده مى شــود كــه فقــط روي چهردات نهری هروده می سود که نصف روی چهرهای در آسمان یا پیره می ترکنی، با راقص پارچهای در آسمان یا پیره می ترکن باز سیامی می زند بر صورت بازان شاوی بر ترکن انور می داد. می شده و تکه می شدو و از درد به خود می پیچد و نعره می کشد. آسمان می غرداطوفان، آغاز می شود.

کی کے حوادث غیر متر قبہ «طوفان» حادثه ای است غیر متر قبہ. ایجاد هزینه وخسارت برای جامعه بشری از جمله ویژگی های ری کشور ما و برخی از کشورهای همجوار ، یا حتی دیگر نقاط جهان به این گونــه حوادث، «بلایای طبیعی» هم گفته می شود. اصطلاحی که باانتقاد کار شناسان امر مواجه شده و آنها به کاربردن اصطلاح «حادثه غیرمتر قبه» را برای این گونه حیوادث، صواب تر

. اما «حادثه غيرمترقبه» چيست؟ اين اصطلاح ترجمه «فورس ماژور » است. اصطلاحی فرانسوی که در فارسی به قوهقاهره، قوهقهریت یا «حوادث غیرمترقبه» ترجمه شده و در اصل، اصطلاحی در حقَوق فرانسه اُسـت که گفته میشود، نخس قانون مدنّی فرانسه به کار رفته و سپس ُدر کشورهای ُ دیگر، همین اصطلاح یا ترجمه آن رایج شده است و

و بــدون دخالت بشــر روی میدهنــد درحالی که رُ ب نُورسماژور دارای معنّی گستردهای است ُو پارهای حوادث ناشی از عمل انسان را نیز دربر می گیرد. در این مجال قرار نیست به صورت دقیق موارد حقوقی و اصطلاحات آن را به بررسی بنشینیم اما این نکته و تعریف حوادث غیرمترقبه به این منظور ذکر شد ر مرد می دهی تاری از این اصطلاح حاصل شود و آنچه بهعنوان «بلایای طبیعی» رواج دار دبا عبارت ــنجیده تری (البته بهزعم کارشناسان) جایگزین

ياهه «حوادث غيرمترقبه» سياهه ند بلندبالایی استُ. معروفُترین عنصر این سیاهه، زلزله است که از قضا هـرگاه از «بلای طبیعی» یا درست تر «حادثه غیرمترقبه» صحبتی به میان می آیده اولین نامی که به ذُهن میرسد، زلزله است. از آن که بگذریم، سیل، طوفان، سونامی، تگرگ، بهمن، رعدوسرق، تغییرات شدید درجه حرارت، خشكسَالي، أتشفشان و... هم جزو اين حوادث

در میان حوادث غیرمتر قبه، تندر، ترنادو و گر دباد درسین خوصه بیرسرسد می ورد، در اثر وجود همگی ریشه در باد دارند باد می وزد، در اثر وجود جبهههای هوای سرد و گرم و نحوه قرار گیری آنها، سرعت جریان هوا افزوده می شود یا نوعی خاص از حرکت را در پیش می گیرد (حرکت مارپیچی و…)

طی سیال های گذشته، طوفان هیای مر گیار و پر هزینه زیادی در چهار گوشــهٔ زمیـــن رخ داده اماً در میسان تمام آنهسا، «هایان» ویژگی خس یشتری داشته است. طوفان هایان که به بزر گترین

طوفان تاریخ زمین معروف شده است، سال ۲۰۱۳ بیلیپین را درهم نوردید. «یورو نیوز» در گزارشسی، مداد کشـــتههای این طوفان را بیش از ۱۰ هزار نفر اعلام کرد که بر اثر آن ۴میلیون نفر نیز آواره شدند. اسُ این گزارُش، طوفان هایان حتی اقتصاد فیلیپیس را فلج کرد. ارزیابی ها نشیان می دهد، ۔ ۔۔۔ تار ہے اور ارز۔ کی خســارتھای ناشــی از این طوفان، معــادل نیم تا یکـدرصداز تولید ناخالص داخلی این کشــور بودہ که رقمُ بسیاُر باُلایی است. «هایان» هشتم نوامبر۲۰۱۳، با موجهایی به طول

۷ متر (موجهای حاصل از هایان در برخی منابع تا ۱۸ متر هم گزارش شده است) هنگاک عبور از هایان طوفان کشنده مرکز فیلیپین تقریباهمهچینز راویران و ۹۰درصُد مرتز فیلییین نفریاهمهٔ چیز را ویران و ۲۰ درصد ساختوسازهای شهر «تاکلوبان» در استان «لیت» رابا خاک یکسان کرداداره هواشناسی فیلییین سرعت هایان را ۲۳ کیلومتر بر ساعت اعلام کرد که هصراه طوفان دیگری با سرعت ۲۲۵ کیلومتر در ساعت ۵ منطقه این کشور را تحت تأثیر قرار داد گفته می شود، ترکیب این دو طوفان، «توفند»ی را ایجاد کرد که سرعت آن به ۳۱۳ کیلومتر در ساعت

رسید. ُ «عصر ایران» در گزارش خَــُود (۱ٌ۲ نوامبر ۲۰۱۳ مصادف با ۲۱ آبان ۱۳۹۲) از تلفات طوفان فیلیپین نوشت:طوفان هایان با سرعت۳۱۳کیلومتر " " " " که با باران شدید و امواج بزرگ دریا همراه بود تاکنون منجر به کشته شدن ۱۰ هزار نفر شده اُست.عصر ایران ۹ روز بعد (۲۱ نوامبر ۱۳ ۲۰ مصادف با ۳۰ آبان ۱۳۹۲) در گزارشسی تصویری با انتشار براساس نوع حرکت و سرعت جریان هوا (باد) تندر، ترنادو، گردباد و گردآب یا.. تشکیل می شود. عكسهايي از تخريبهاي هايان، سرعت اين طوفان

را ۳۳۰ کیلومتر در ساعت اعلام کرد. آسیبهاوخسارات «هایـــان» که در فیلیپیــن به نــام «یولاندا» نیز

که بخشهایی اُز جنوبشرقی آسیاً بهویژه فیلیپین را درهــم نوردید.ایــن طوفان، قوی تریــن طوفان وشنبه درمی نوردد. در زمان طوفان هایان، کمبودموادغذایی، ناامنی و ثبت شده ای است که تابه حال به خشکی وار د شده

ر «پنتا» (خبرگزاری رسمی فیلیپین) در گزارشی نوشت: آسیبهای حاصل از این طوفان بسیار زیاد وست: اسیبهای خاص از این هووان بسیار ریاد بوده است. این آسیبها به این دلیل بیشتر شده که بر اثر قدرت بسیار زیاد آن، گروههای امدادی وابسته به صلیباسرخ و دیگر ماهوران امدادی نتوانستند در ساعات اولیه به کمک قربانیان بروند. در ساعات اولیه وزش هایان، گزارش شد: امار در ساعات اولیه وزش هایان، گزارش شد: امار دقیقی از میزان تلفات جانی و خسسارتهای مالی وجود نسدارد. اما با عبور طوفسان، خبر گزاریهای فیلییین و دیگر رسانههای بین المللی گزارش دادند که میزان تلفات مالی و جانی غیرمنتظره و بسیار گستر ده است.

بالتشار اخبار عبور طوفان از فیلیپین، ویتنام همسایه شرقی این کشور (بین فیلیپین و ویتنام «دریای جنوب چین» قُرار دارد) به آمادهباش کامل در آمد. «یورو نیوز» در گزارشی که یکشنبه ۱ نوامبر ۲۰۱۳ منتشر کرد، از شیوع ترس میان ویتنامی ها خبر داد. این خبر گزاری نوشت: تاکنون نزدیک به ۵۰۰هزار نفر از ساکنان مناطق شرقی ویتنام به ساختمانهای امن منتقل شدهاند. ترس و واهمه از طوفان در این کشور پس از اثرات فاجعه بارش در فیلیپین افزایش یافته است. هر چند گفته می شود که از شدت هایان در ویتنام کاسته حازمان هواشناسي ويتنام پيش بيني كرده است كه هايان در بعداز ظهر يكشنبه به ويتنام

رسد و احتمالا «هانوی»، پایتخت ویتنام را نیز

دزدی در فیلیپین شیوع یافت. به گزارش خبر گزاری فرانسـه (در آن زمان)، سـازمان ملل متحد اعلام کرده است، بخشـی از نجاتیافته گان از طوفان در فيليپين هم|كنون با كُمبود شــديدغَّذا، آبُ شَرِب و دارو روبــهرو هســتند.عمليات امدادرســاني نيز بهدلیل تخریب گسترده راهها، فرودگاهها و پلها با مشكل روبهُ رو شده است. مُناطق طُوفان زدهُ با ناامنی گســترده و غارت نيز روبهرو هســتند. «محمدر ضا محبوب فر»، پژوهشگر و مُحقق مدیریت بحران نیز در مطلب یا عنوان «درسهایی که از بحران ری ریدی --ری این این ۱۳ منتش فیلیپین باید آموخت» که ۲۴ آبان ۹۲ منتش نیوییین بینه امو حت ۲۰۰۰ بان ۲۰۰۰ نسستر سفت نوشت: «سندی» سال گذشته ۴۸ انفر را کشت، «کاترینا» ۸سـال قبل، ۱۸۳۶ نفـر را به کام مرگ فرستاد و «ایرُن» بیشتر از ۱۶میلیارد دلار خسارت وارد کرد. حالا، «هایان» آسیایی هم سر رسیده و نُنها درُ فيليپيسن نزديک به ١٠هزار نفُسرُ راُ بلعيدهُ

بیش از این نیز در دسیامبر سال ۲۰۱۲ میلادی چیس برین بیر در مستخبر سان ۱۹۰۱ طوفان «بوپا» در فیلیپین رخ داد که به مرگ ۱۹۰۱ نفر منجر شــد.اماطوفان «هایان» قوی تر از «بوپا» ارزیایی شده است. جزایر بوهول و سبو جزو مناطق در معرض خطـر اعلام شـدهاند. در این مناطق در ماه اکتبر امسال زلزله ای شدید رُخ داد که شمار زیادی کشته و بی خانمان بر جاگذاشت. طوفان هٔ آیان باایجاد امواجی به ارتفاع ۱۵ متر، بزرگترین طوفان تاریخ بشریت را در فیلیپین رقم زد. در این طوفان سرعت باد در شدیدترین حالت به ۳۷۸ کیلُومتر در ساعت رسیده است. طُوفان هایان مرکز

فیلیپین را درنوردیده و تاکنون خسارات فراوانی برجای گذاشته است. صرفنظر از اظهارات ضد و ر يپين درباره آمار د ، نقیض مقامات مسئول کشــور فیُلر واقعی تلفات طوفان، منابع خبری گزارش دادند، این طوفان بیشاز ۱۰ هزار نفر را به کام مرگ فرسـ و ۲۰میلیون نفر از جمعیت ۹۲ میلیون نفری این کشور را تحت تأثیر قرار داده است. ایس گردباد و طوفان سهمگین ۶۰۰ کیلومتر مربع از خاک و غلوفان سهمگین ۴۰۰ کیلومتر مربع از خاک فیلیبین را تحتتأثیر قرار داده و بسیاری از نقاطی را که در زلزله ۷/۱ ریشتری ماه گذشته در جزیره بوهول آنسیب دیدند، بار دیگر تخریسب کرد. این گردباد با ورود به کشــورهای لائوس، ویتنام، تایلند ر --- در روبه نصورهای بوس ویسانه بایاند و کامبوج بیسش از دومیلیون نفر دیگر را تحت تأثیر قرار داده و خسارات سنگینی برجای گذارده است. قدرت هایان پیش از ورود به فیلیپین معادل ۲۷۹ ئىلومتر در ساعت بودە است، ركور د قبلى قوى ترين گردباد همراه با بارندگی، بیش از ۳۰۵ کیلومتر در ساعت بود که درسال ۱۹۶۹ میلادی در آمریکا به

۔ ر براســاس گزارشهای وزارت کشــور فیلیپین، بسیاری از جادههای مناطق آســیبدیده م

یبُدیده راغیُرممکن کردهاست. طوفان و گردباد هایان در مناطق ساحلی، س صودار و طرحیا نعایان دار مصطفی است عی اسبب شکل گیری امواجی به ارتفاع ۷ متر شده و بسیاری از زیرساختهای ساحلی را از میان برده است. همه کشتی هادر خط ساحلی که طوفان آن را در نوردیده از حرکت بازماندهاند و زندگی میلیونها فیلیپینی در مناطق آسـیبدیده فلج شده است. هواشناسان می گویند، طوفان هایان، حدود ۱۸ ساعت در جزایر ۔ بپین ادامہ داشتہ است. این طوفان از نظر ش در درجه پنجم، طبقهبندی شده و شبکه خبری ــُى.انْ.ان» آن را «ابر طوفان» نامُیده است. ایُن درجه از شدت، بالاترین شدت ممکن برای طوفان ها

برای فهم بیشتر قدرت هایان کافی است آن را با

ن حقوق بين الملل نيز همين اصطلاح مور داستفاده در سوی گیرد. «جعفر نعناکار» دانشـجوی دکتری قرار می گیرد. «جعفر نعناکار» دانشـجوی دکتری حقوق بینالملل(عمومـی) در توضیحی که برای «فورس ماژور» داده، نوشته است: در حقوق فرانسه «فورس ماژور» دارای یک معنــی عام و یک معنی خاص است. فورسماژور به معنی عام عبارت است از هر حادثه خارجی (خارج از حیطه قدرت متعهد). فورس ماژور بدین معنی شامل عمل شخص ثالث و

> بیس بینی و سیرت بن بست. بعضی از حقوقدانـــان بیـــن «فورس مــــاژور» و «حادثه غیـــر مترقبه» فرق گذاشـــته وگفتهاند که حادثه غیرمترُقبهُ، حادثهٔای درونی یعنی وابسته به فعالیت متعهد یا بنگاه اوست مانند آتشسوزی، عیب کالا، از خط خارج شدن قطار و اعتصاب در پارهای مسوارد؛ در حالی که فورسمسازُ ور حادثهای برونی است مانند سیل، طوفان و.. فورسماژور به معنی عام، بااصطلاح «کارخـدا» (Actof God) متفاوت است، اصطلاح دوم فقط شـامل حوادث فیرعادی اسـت کـه دارای علل طبیعی هـ

عمل «متَعُهدله» که واجد دو صفت مذکور باشند، نیز خواهد شد اما فُورسماُژور به معنی خاص، حادثهای است بی نام (یُعنی غیر مُنتسب به شخص معین و صرفا ناشمی از نیروهای طبیعی)، غیرقابل پيش,ينى وغير قابل اجتناب.

طوفانی که سال گذشته در تهران رخ داد، مقایسه کنیم. طوفان تهران کــه در تاریخ ۱۲ خرداد ۹۳ و در حوالی ساعت ۱۶:۵۰ بر اثـر وزش تندبادی با سرعت بیش از ۱۲۰ کیلومتر به همراه گرد و خاک غلیظ و رگبار شدید باران رخ داد، ۵ نفر کشته، بیش از ۳۰نفر مجروح و مصدوم، تخریب دهها خودرو، قطع ۶۵خط از ۱۲۰۰خط ۲۰ کیلوولت از خُودُ بر جای گذاشت. هایان در فیلیپین سرعتی حدود ۳ برابر طوفان تهران داشت. حالا حدود یکسال ونیم از رخداد هایان، گذشته است. مسلّم ۔ این اســت، هیچ تضمینی وجود نــدارد که چنین طوفانی در کشــور ما یا دیگر نقاط دنیا، نوزد. آنچه اهمیت دارد این است که باید در برابر این حوادث و نظایر آن آمادگی داشته باشیم تا خسارتهای مُالی و تَلفَات جانی آن به حداقل برسد. سوال این است؛ اگر چنین طوفانی (حتی بسیار ضعیف تر از آن) در ایران بوزد، میزان خسارتها چقدر خواهد

بهنظر مىرسد آنچه باعث مىشود چنين وقايعى را «بلای طبیعی» بنامیم، غافلگیری و ناآمادگی مادر برابر این حوادث و افزایش تلفات حاصل از آن است. ین سوال هنوز باقی است؛ «چقدر برای این حوادث